

МЕЛІТОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО

ПРИРОДНИЧО-ГЕОГРАФІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

КАФЕДРА ІСТОРІЇ ТА АРХЕОЛОГІЇ

Назва курсу <i>Нормативний/вибірковий</i>	Актуальні проблеми української історіографії ХХ ст. <i>вибірковий</i>
Ступінь освіти Бакалавр/магістр/доктор філософії Освітня програма	Магістр 014. Середня освіта. Історія, 032 Історія та археологія
Рік викладання/ Семестр/ Курс (рік навчання)	2024-2025/ не парний / 2 курс
Викладач	Гудзь Віктор Васильович
Профайл викладача	http://geo.mdpu.org.ua/prirodnicho-geografichnij-fakultet/kafedra-istoriyi/sklad-kafedri-istoriyi/gudz-viktor-vasilovich/
Контактний тел.	0673266430
E-mail:	gudz_viktor@msspu.edu.ua
Сторінка курсу в ЦОДТ МДПУ ім. Б.Хмельницького	https://dfn.mdpu.org.ua/course/view.php?id=5051

Консультації*Очні консультації:*

щочетверга, згідно графіку роботи кафедри історії та археології.

Онлайн-консультації:

через систему ЦОДТ МДПУ ім. Б.Хмельницького.

1. АНОТАЦІЯ

Навчальний курс «Актуальні проблеми української історіографії ХХ ст.» є невід'ємним складником системи підготовки викладачів історії за освітньо-кваліфікаційним рівнем «магістр», задля оволодіння основними проблемними питаннями історії України ХХ століття й найважливішими поняттями й категоріями курсу «Актуальні проблеми української історіографії ХХ ст.» та вмінням аналізувати питання історії України ХХ століття, самостійно здобувати нові знання після завершення вищої школи та застосовувати ці знання у практичній роботі викладача історії та наукового співробітника.

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Мета викладання навчальної дисципліни полягає в тому, щоб засвоїти необхідні компетенції курсу «Актуальні проблеми української історіографії ХХ ст.» та розглядати його в контексті історії України, всесвітньої історії та тісному зв'язку із європейською історіографією. Зокрема це зумовлено виконанням соціального замовлення суспільства – підготовка фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр». Адже викладач-фахівець з історії повинен відповідати суспільно-політичним, професійно-педагогічним і особистісним вимогам сучасності.

Завданнями курсу є: формування у студентів знань і цілісного уявлення про особливості української історіографії ХХ ст. та її проблемні аспекти; оволодіння необхідними для вчителя знаннями з української історіографії ХХ ст. та розуміння історичних явищ та процесів, що безпосередньо пов'язані з поглибленням професійних знань студентів; розуміння студентами сутності феномену української історіографії ХХ ст. тощо.

3. ПЕРЕЛІК КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ, ЯКІ НАБУВАЮТЬСЯ ПІД ЧАС ОПАНУВАННЯ ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ

1. Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі гуманітарних наук під час професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів історичної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

2. Загальні компетентності:

– Критичність та самокритичність. Думати науковими термінами, формулювати завдання, збирати дані, аналізувати їх та пропонувати рішення. Здатність до критики та самокритики.

– Комунікація усна та письмова державною та рідною мовою. Правильно розмовляти та писати згідно з різними комунікаційними стилями, а саме: неофіційного, офіційного та наукового.

– Працювати самостійно, виявляти ініціативу та керувати часом. Здатність організувати комплексні завдання протягом певного періоду часу та представляти результат вчасно.

– Працювати з іншими. Здатність працювати в мультидисциплінарному та мультинаціональному середовищі.

Фахові компетентності:

– Здатність проектувати і здійснювати освітній процес з урахуванням сучасної соціокультурної ситуації і рівня розвитку особистості

– Здатність використовувати основи теорії і методології освіти у професійній діяльності

– Спроможність діагностувати й оцінювати рівень розвитку, досягнення та освітні потреби особистості з наряду підготовки «Історія»

– Спроможність створення рівноправного і справедливого клімату, що сприяє навчанню для всіх учнів, незалежно від їх соціокультурно-економічного контексту

– Базові загальні знання. Володіти базовими загальними знаннями, а саме: знання історичних подій та явищ, що відносяться до всіх основних хронологічних періодів історії, від стародавнього до новітнього, світової хронології.

– Застосовування знань на практиці. Використовувати фонову інформацію та інформаційно-пошукові навички для формування послідовної дискусії історичного завдання.

– Мати критичне розуміння зв'язку між подіями сьогодення і процесами в минулому.

– Знати загальні історичні основи (діахронічний аспект) минулого.

– Володіти спеціальними знаннями та вміти користуватися інструментами інших гуманітарних наук (таких, наприклад, як історія мови, українська література, історія мистецтв, антропология, політология, соціология, філософія, культурология).

– Здатність знаходити та використовувати інформацію з різних джерел (електронних, письмових, архівних та усних) згідно із завданням, формуючи цю інформацію критично в обґрунтовану розповідь.

– Здатність використовувати відповідну термінологію та способи вираження дисципліни в усній та письмовій формах рідною мовою чи іноземною.

4. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Програмні результати навчання (ПРН)

- Здатність використовувати основи теорії і методології освіти у професійній діяльності.
- Здатність проектувати і здійснювати освітній процес з урахуванням сучасної соціокультурної ситуації і рівня розвитку особистості.
- Спроможність діагностувати й оцінювати рівень розвитку, досягнення та освітні потреби особистості з наряду підготовки «Історія».
- Здатність до саморозвитку на основі рефлексії результатів своєї професійної діяльності.
- Здатність до організації спільної діяльності і міжособистісної взаємодії суб'єктів освітнього процесу.
- Здатність створювати і підтримувати психологічно безпечне освітнє середовище.
- Здатність створювати умови для позитивного ставлення суб'єктів освітнього процесу до соціального оточення і самих себе.
- Знати і володіти певним рівнем знання методів, інструментів і проблем, що відносяться до всіх основних хронологічних періодів історії, від історії стародавнього світу до новітньої.
- Здатність спілкуватися рідною мовою з використанням термінології і методів, прийнятих в історіографії, читати історіографічні тексти або оригінальні документи на рідній мові; зводити, розшифровувати і каталогізувати дані належним чином.
- Проявити здатність підготувати та подати в усній і письмовій формі відповідно до канонів дисципліни наукове дослідження середнього обсягу, яке демонструє здатність знаходити бібліографічну інформацію та первинні джерела і використовувати їх для вирішення деякої історіографічної проблеми
- Знання загальної діахронічної структури минулого (знання місцевої історії, національної історії, європейської історії в порівняльній перспективі, всесвітньої історії).
- Знання і застосування інструментів пошуку інформації, таких як бібліографічні системи, архівні описи, електронні посилання.

- Здатність використовувати комп'ютерні та Інтернет-ресурси і методи для переробки історичних або споріднених даних (використання статистичних, картографічних методів, створення баз даних).
- Здатність використовувати відповідну термінологію, обговорювати факти та інтерпретації зрозумілою і чіткою мовою.
- Здатність робити презентації усно та в письмовій формі до 10 сторінок.
- Здатність організувати складну історичну інформацію в логічно послідовній формі.
- Здатність подати результати дослідження у формі звіту відповідно до основних канонів дисципліни.
- Здатність коректно коментувати, анотувати та редагувати тексти і документи відповідно до основних канонів дисципліни.

5. ОБСЯГ КУРСУ

Вид заняття	лекції	практичні заняття	самостійна робота
Кількість годин	30	14	76

6. ПОЛІТИКИ КУРСУ

Політика академічної поведінки та етики:

- Не пропускати та не запізнюватися на заняття за розкладом;
- Вчасно виконувати завдання семінарів та питань самостійної роботи;
- Вчасно та самостійно виконувати контрольні-модульні завдання

7. СТРУКТУРА КУРСУ

7.1 СТРУКТУРА КУРСУ (ЗАГАЛЬНА)

Кількість годин	Тема	Форма діяльності (заняття, кількість годин)	Література	Завдання	Вага оцінки	Термін виконання
БЛОК 1. Історична наука на українських землях та в діаспорі до розпаду СРСР						
1	Тема 1. Особливості розвитку вітчизняної історіографії на початку ХХ ст.	Лекція (4 год.)	1-9			впродовж першого навчального семестру (перший періодичний контроль)
2	Тема 2. Інституції та напрями розвитку радянської вітчизняної історіографії	Лекція (6 год.)	1-9			впродовж першого навчального семестру (перший періодичний контроль)
3	Тема 3. Українська історична наука в еміграції за часів існування СРСР	Лекція (6 год.)	1-9			впродовж першого навчального семестру (перший періодичний контроль)

БЛОК 2.**Актуальні проблеми вітчизняної історіографії в роки незалежності**

4	Тема 4. Розвиток української історіографії на Заході з кінця 80-х рр. ХХст.	Лекція (4 год.)	1-9			впродовж першого навчального семестру (другий періодичний контроль)
5	Тема 5. Відродження національної історіографії у незалежній Україні	Лекція (4 год.)	1-9			впродовж першого навчального семестру (другий періодичний контроль)
6	Тема 6. Тематичні напрями і тенденції сучасної української історіографії	Лекція (6 год.)	1-9			впродовж першого навчального семестру (другий періодичний контроль)

7. 2 СХЕМА КУРСУ (ЛЕКЦІЙНИЙ БЛОК)

Тема лекції	Зміст лекції
Тема 1. Теоретико-методологічні засади курсу та особливості розвитку вітчизняної історіографії на початку ХХ ст.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Українська історіографія ХХ ст. як галузь знань і навчальна дисципліна 2. Теоретичні засади та хронологічні особливості вітчизняної історичної думки ХХ ст. 3. Утвердження напрямів української історіографії на початку ХХ ст.
Тема 2. Інституції та напрями розвитку радянської вітчизняної історіографії	<ol style="list-style-type: none"> 1. Становлення української радянської історіографії у 20-ті роки 2. Українська історична наука в період посилення тоталітаризму (30-ті – початок 50-х років) 3. Історична наука в Україні у середині 50-х – середині 80-х років
Тема 3. Українська історична наука в еміграції за часів існування СРСР	<ol style="list-style-type: none"> 1. Українські історичні центри за кордоном у 20-30-ті роки та основні напрямки їх діяльності 2. Провідні історики української еміграції та їх здобутки у післявоєнні роки 3. Нові рубежі зарубіжної україністики у 60-80-ті роки ХХ ст.
Тема 4. Розвиток української історіографії на Заході з кінця 80-х рр. ХХст.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Розширення джерельної бази українських істориків зарубіжжя та їх контактів з Україною 2. Основні наукові проекти українських істориків зарубіжжя 3. Сучасні здобутки провідних істориків української діаспори
Тема 5. Відродження національної історіографії у незалежній Україні	<ol style="list-style-type: none"> 1. Історіографічні процеси в Україні в часи горбачовської перебудови 2. Проблеми відродження традицій національної історіографії в незалежній Україні 3. Методологічні проблеми української історіографії
Тема 6. Тематичні напрями і тенденції сучасної української історіографії	<ol style="list-style-type: none"> 1. Наукова проблематика української історіографії ХХІ ст. 2. Перспективи і напрями вітчизняної історіографії

3. Дискусійні питання сучасної української історіографії

7.3 СХЕМА КУРСУ (СЕМІНАРСЬКІ ЗАНЯТТЯ)

Тема семінарського заняття	Зміст практичного заняття
Тема 1. Теоретико-методологічні засади курсу та особливості розвитку вітчизняної історіографії на початку ХХ ст.	<ol style="list-style-type: none">1. Українська історіографія ХХ ст. як галузь знань і навчальна дисципліна2. Теоретичні засади та хронологічні особливості вітчизняної історичної думки ХХ ст.3. Утвердження напрямів української історіографії на початку ХХ ст.
Тема 2. Інституції та напрями розвитку радянської вітчизняної історіографії	<ol style="list-style-type: none">1. Розвиток української радянської історіографії у 20-ті роки2. Українська історична наука в період утвердження сталінських догматів (30-ті – початок 50-х років)3. Актуальні питання української радянської історіографії середини 50-х – середини 80-х років
Тема 3. Українська історична наука в еміграції за часів існування СРСР	<ol style="list-style-type: none">1. Діяльність українських історичних центрів за кордоном у 20-30-ті роки2. Здобутки істориків діаспори у післявоєнні роки3. Нові рубежі українських істориків зарубіжжя у 60-80-ті роки ХХ ст.
Тема 4. Розвиток української історіографії на Заході з кінця 80-х рр. ХХст.	<ol style="list-style-type: none">1. Реалізація нових наукових можливостей з проголошенням незалежності України2. Основні наукові досягнення українських істориків зарубіжжя на зламі тисячоліть3. Стан історичної україністики діаспори на сучасному етапі
Тема 5. Відродження національної історіографії з проголошенням незалежності України	<ol style="list-style-type: none">1. Історіографічні процеси в Україні в часи горбачовської перебудови2. Проблеми відродження традицій національної історіографії в незалежній Україні3. Методологічні проблеми української історіографії

Тема 6. Тематичні напрями і тенденції сучасної української історіографії	<ol style="list-style-type: none"> 1. Наукова проблематика української історіографії ХХІ ст. 2. Перспективи і напрями вітчизняної історіографії 3. Дискусійні питання сучасної української історіографії
--	---

7.4 СХЕМА КУРСУ (ТЕМИ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ)

Тема для самостійного опрацювання	Зміст теми
Тема 1. Теоретико-методологічні засади курсу та особливості розвитку вітчизняної історіографії на початку ХХ ст.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Функції та методи вітчизняної історіографії 2. Представники чотирьох основних напрямів української історіографії на початку ХХ ст.
Тема 2. Інституції та напрями розвитку радянської вітчизняної історіографії	<ol style="list-style-type: none"> 1. Концептуальні засади школи істориків-марксистів 2. Історіографічні зміни після хрущовської відлиги і їх відображення в Україні
Тема 3. Українська історична наука в еміграції за часів існування СРСР	<ol style="list-style-type: none"> 1. В. Липинський як представник державницького напрямку історіографії 2. Доробок Українського історико-філологічного товариства в Празі
Тема 4. Розвиток української історіографії на Заході з кінця 80-х рр. ХХст.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Науковий доробок вчених Українського вільного університету. 2. Історичні дослідження Ореста Субтельного
Тема 5. Відродження національної історіографії з проголошенням незалежності України	<ol style="list-style-type: none"> 1. Науковий доробок вчених Інституту історії України НАН України в роки незалежності 2. Історіографічні особливості розробки теми Голодомору
Тема 6. Тематичні напрями і тенденції сучасної української історіографії	<ol style="list-style-type: none"> 1. Перспективи і напрями вітчизняної історіографії 2. Дискусійні питання сучасної української історіографії

8. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ ТА ВИМОГИ

<p>Загальна система оцінювання курсу</p>	<p>За семестр з курсу дисципліни проводяться два періодичні контролю (ПКР), результати яких є складником результатів контрольних точок першої (КТ1) і другої (КТ2). Результати контрольної точки (КТ) є сумою поточного (ПК) і періодичного контролю (ПКР): $КТ = ПК + ПКР$. Максимальна кількість балів за контрольну точку (КТ) складає 50 балів. Максимальна кількість балів за періодичний контроль (ПКР) становить 60 % від максимальної кількості балів за контрольну точку (КТ), тобто 30 балів. А 40 % балів, тобто решта балів контрольної точки, є бали за поточний контроль, а саме 20 балів. Результати поточного контролю обчислюються як середньозважена оцінок ($X_{ср}$) за діяльність студента на практичних (семінарських) заняттях, що входять в число певної контрольної точки. Для трансферу середньозваженої оцінки ($X_{ср}$) в бали, що входять до 40 % балів контрольної точки (КТ), треба скористатися формулою: $ПК = (X_{ср}) * 20 / 5$. Таким чином, якщо за поточний контроль (ПК) видів діяльності студента на всіх заняттях $X_{ср} = 4.1$ бали, які були до періодичного контролю (ПКР), то їх перерахування на 20 балів здійснюється так: $ПК = 4.1 * 20 / 5 = 4.1 * 4 = 16.4 // 16$ (балів). За періодичний контроль (ПКР) студентом отримано 30 балів. Тоді за контрольну точку (КТ) буде отримано $КТ = ПК + ПКР = 16 + 30 = 46$ (балів).</p> <p>Студент має право на підвищення результату тільки одного періодичного контролю (ПКР) протягом двох тижнів після його складання у випадку отримання незадовільної оцінки.</p> <p>Підсумковим контролем є екзамен, на його складання надається 100 балів за виконання тестів (або задач чи завдань іншого виду). Загальний рейтинг з дисципліни (ЗР) складається з суми балів (Е), отриманих на екзамені, і підсумкової оцінки (ПО) та ділиться навпіл. $ЗР = (ПО + Е) / 2$</p>
<p>Практичні заняття</p>	<p>«5» – студент в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому нормативну, обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі розрахункові / тестові завдання. Здатен виділяти суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти причинно-наслідкові зв'язки, формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями.</p> <p>«4» – студент достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає</p>

	<p>під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому нормативну та обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість розрахункових / тестових завдань. Студент здатен виділяти суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти причинно-наслідкові зв'язки, у яких можуть бути окремі несуттєві помилки, формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями.</p> <p>«3» – студент в цілому володіє навчальним матеріалом, викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових розрахунків, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину розрахункових / тестових завдань. Має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого; під час виявлення причинно-наслідкових зв'язків і формулювання висновків.</p> <p>«2» – студент не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових розрахунків, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності. Правильно вирішив окремі розрахункові / тестові завдання. Безсистемно відділяє випадкові ознаки вивченого; не вміє зробити найпростіші операції аналізу і синтезу; робити узагальнення, висновки.</p>
<p>Умови допуску до підсумкового контролю</p>	<p>Студент, який навчається стабільно на «відмінні» оцінки і саме такі оцінки має за періодичні контролі, накопичує впродовж вивчення навчального курсу 90 і більше балів, має право не складати екзамен з даної дисципліни.</p> <p>Студент зобов'язаний відпрацювати всі пропущені семінарські заняття протягом двох тижнів. Невідпрацьовані заняття (невиконання навчального плану) є підставою для недопущення студента до підсумкового контролю.</p>

9. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА

1. Гудзь В.В., Мовчан О.М. Методичні рекомендації з курсу «Історіографія історії України». – Мелітополь, 2012. – 127 с.
2. Дорошенко Д. Огляд української історіографії. Державна школа: Історія. Політологія. Право. – К.: Українознавство. К., 1996. – 256 с.
3. Історична наука: термінологічний і понятійний довідник / В.Литвин та ін. – К.: Вища школа, 2002. – 403 с.
4. Історія України: Нові підходи в історіографії та археографії / Ред. кол.: Хворостяний (гол. ред.) та ін. К., 1989.
5. Калакура Я. Українська історіографія: Курс лекцій. К.: Генеза, 2004. – 496 с.
6. Касьянов Г.В., Толочко О.П. Національні історії та сучасна історіографія: виклики й небезпеки при написанні нової історії України // Український історичний журнал. - 2012. - №6. – С.4-24.
7. Колесник І.І. Українська історіографія (XVIII - початок XX століття). – К: Генеза, 2000. – 256 с.
8. Потульницький В.А. Історія української політології. (Концепції державності в українській зарубіжній історико-політичній науці). - К.: Либідь, 1992.
9. Українська історіографія на зламі XX і XXI ст.: здобутки і проблеми / за ред. Л. Зашкільняка. Л.: Вид-во Львів. нац. ун-ту, 2004. 406 с.

ДОПОМІЖНА ЛІТЕРАТУРА

10. Атаманенко А. Є. Українська історіографія в біполярному світі // Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету. – 2013. – вип. XXXVI. – С.297-304.
11. Бойченко І.В. Філософія історії: Підручник для студ. вищ. навч. закл. – К., 2000.
12. Бондар Вадим. Сучасна українська історіографія: підсумки і виклики // Історіографічні дослідження в Україні: Збірник наукових праць [Гол. редкол В.А. Смолій]. - Вип.25. – К. Інститут історії України НАН України, 2014. – С.95-115.
13. Брайчевський М. Вступ до історичної науки. Навч. посібник. – К., 1995.
14. Зашкільняк Л. Методологія історії від давнини до сучасності. – Львів, 1999. – 224 с.
15. Дашкевич Я. Дорогами української Кліо: про стан історичної науки в Україні. – К., 1993.
16. Дашкевич Я. Стан української історичної науки та завдання Наукового товариства ім. Т. Шевченка // Український час. - 1993. - N 1. - С. 12-15.
17. Дорошенко Д. Розвиток науки українознавства у XIX – на початку XX ст. та її дослідження / Д. Дорошенко // Українознавство: хрестоматія-посібник. У 2 кн. / упоряд. В. С. Крисаченко. – К.: Либідь, 1997. – Кн. 2. – С. 288–313.
18. Зашкільняк Л.О. Методологія історії від давнини до сучасності. Львів: ЛОІНМІО, 1999.
19. Колесник І. Українська історіографія: концептуальна історія. – К., 2013. – 566 с.

20. Коцур В.П., Коцур А.П. Історіографія історії України: Курс лекцій. – Чернівці, 1999. – 520 с.
21. Кухта Б.Л. З історії української політичної думки. - К.: Генеза, 1994.
22. Левенець Ю.А. Теоретико-методологічні засади української суспільно-політичної думки: проблеми становлення та розвитку (друга половина ХІХ – перша третина ХХ століття). – К.: Стилос, 2001. – 585 с.
23. Магочий П. Українське національне відродження. Нова аналітична структура // Український історичний журнал. – 1991. – №3. – С.102-106.
24. Масненко, В. В. Історична думка та націотворення в Україні (кінець ХІХ– перша третина ХХ ст.) / В. В. Масненко. К.–Черкаси: Відлуння Плюс, 2001. 439 с.
25. Масненко, В. В. Історичні концепції М. С. Грушевського та В. К. Липинського. Методологічний і суспільно-політичний виміри української історичної думки 1920-х років / В. В. Масненко. К.–Черкаси: Брама- ІСУЕП, 2000. 284 с.
26. Оглоблин О. Історіографія // Енциклопедія Українознавства: в 10т.- Львів: НТШ, 1994. - Т. 3. - С. 887 - 891.
27. Потульницький В.А. Україна і всесвітня історія: Історіософія світової та української історії ХVІІ-ХХ століть. - К.: Либідь, 2002.
28. Потульницький В.А. Українська та світова історична наука // Український історичний журнал. – 2000. – №1, 2, 3, 4.
29. Пріцак О. Історіософія та історіографія Михайла Грушевського / О. Пріцак. – Київ; Кембридж: Ін-т археографії НАНУ, 1991. – 136 с.
30. Проблемы источниковедения и историографии. Материалы II научных чтений памяти академика И.Д. Ковальченко. М.: "Российская политическая энциклопедия"(РОССПЭН), 2000.
31. Пронь С. В. Матеріали з української історіографії. – Миколаїв, 2006.
32. Рикер, П. Істориописание и репрезентация прошлого [Текст] / П. Рикер // Анналы на рубеже веков: антология. – М., 2002. – С. 23–41.
33. Реєнт, О. Сучасна історична наука в Україні: шляхи поступу / О. Реєнт // Український історичний журнал. – 1999. – № 3. – С. 3–22; № 4. – С. 3–27.
34. Сербин Р. «Велика вітчизняна війна»: советський міт в українських шатах / Р. Сербин // Сучасність. – 2001. – № 6. – С. 3–33.
35. Таран Л. В. Провідні тенденції світової історіографії у ХХ ст. та проблеми кризи сучасної української історичної науки // Український історичний журнал. – 1998. – № 5; 1999. – № 1. – С. 86–97.
36. Тельвак Вікторія, Тельвак Віталій. Михайло Грушевський як дослідник української історіографії. - Київ-Дрогобич, 2005. - 334 с.

37. Удод Олександр. Історія повсякденності: питання історіографії / Історія повсякденності: теорія та практика: матеріали Всеукр. наук, конф., Переяслав-Хмельн., 14–15 трав. 2010 р. / Упоряд.: Лукашевич О.М., Нагайко Т.Ю. – Переяслав-Хмельницький, 2010. – 246 с.
38. Февр Л. Суд совести истории и историка: пер. с фр. / Л. Февр // Февр Л. Бои за историю. – М.: Наука, 1991. – С. 10–23.
39. Ясь О. В. Понятійний апарат історичної науки і українська історіографія: сучасний стан та перспективи розробки // Історична наука на порозі ХХІ століття: підсумки та перспективи: матеріали Всеукраїнської наук. конф. (м. Харків, 15 -17 листопада 1995 р.). - Харків: Авеста, 1995. - С. 92 - 97.
40. Яковенко Н. Нариси кризової історіографії // Критика. – Київ. – 2006. – Число 1-2.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

41. Електронна бібліотека Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського [електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/eb>
42. Бейкер Марк. Погляд одного історика на розвиток сучасної історіографії Української революції 1917-1920 рр. // Україна Модерна. Ч. 9. – Київ–Львів, 2005: <http://www.franko.lviv.ua/Subdivisions/um/um9/Zmist.htm>
43. Бобіна О.В. Історіографія історії України. - Миколаїв: УДМУ, 2002. - 24 с.// <http://www.twirpx.com/file/41091/...>
44. Ващенко Володимир. М. Грушевський: «економія» життя як модель історіографії // Україна Модерна. Ч. 9. – Київ–Львів, 2005: <http://www.franko.lviv.ua/Subdivisions/um/um9/Zmist.htm>
45. Грицак Ярослав. Українська історіографія. 1991-2001: десятиліття змін // Україна Модерна. – 2005: <http://www.franko.lviv.ua/Subdivisions/um/um9/Zmist.htm>
46. Зашкільняк Леонід. Виклики сучасної історіографії: світовий та український контексти // Україна модерна. Ч. 9. – Київ–Львів, 2005. – 384 с.: <http://www.franko.lviv.ua/Subdivisions/um/um9/Zmist.htm>.
47. Калакура Ярослав, Алексієвець Леся. Цивілізаційні засади української історіографії: irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21CO...
48. Кормич Л.І. Історіографія // Історія України // http://pidruchniki.ws/13761025/istoriya/istoriografiya_istoriya_ukrayini
49. Макарчук С. Писемні джерела з історії України. – Львів: Вид-во «Світ», 1999. - 351 с. <http://www.twirpx.com/signup/>
50. Острянюк Андрій. Наукові історичні школи в Україні: фантоми української історіографії: dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/40021/16-Ost..
51. Яремчук В - Українська історіографія на зламі ХХ і ХХІ століть здобутки і проблеми - http://vuzlib.com.ua/articles/book/19517-Ukra%D1%97nska_%D1%96stor%D1%96ograp%D1%96jana/1.html

